ไขข้อข้องใจ โรคพิษสุนัขบ้า (ในสัตว์)

สัตว์ที่เซื่องซึมก็เป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้ ไม่จำเป็นต้องดุร้ายเสมอไป

1 โรคนี้คืออะไร?

โรคติดเชื้อไวรัสพิษสุนัขบ้าทำลายระบบประสาท ติดต่อผ่านน้ำลายสัตว์ป่วยจากการกัด ข่วน หรือ เลียแผล

2 สัตว์อะไรบ้างที่ติดได้?

สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิด เช่น สุนัข แมว โค กระบือ ม้า สุกร ลิง และค้างคาว

3 สังเกตอาการอย่างไร?

- นิสัยเปลี่ยน ก้าวร้าว หรือซึม
- น้ำลายไหล กลืนลำบาก
- เสียงเปลี่ยน เดินเซ ขาอ่อนแรง
- อัมพาต และเสียชีวิต

หากพบสัตว์ต้องสงสัย **ห้ามจับด้วยมือเปล่า** และรีบแจ้งสัตวแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์

ที่มา : กลุ่มสุขภาพหนึ่งเดียว และความร่วมมือระหว่างประเทศ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

โค-กระบือ ก็เป็นโรคพิษสุนัขบ้าได้

กรมควบคุมโรค Department of Disease Control
DDC กองโรคติดต่อทั่วไป Division of Communicable Diseases

โรคพิษสุนัขบ้า ติดได้ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิด โค-กระบือ มักติดมาจากถูกสุนัขที่เป็นโรคพิษสุนัขบ้ากัด

ลักษณะอาการที่สังเกตได้

พฤติกรรมเปลี่ยน
วิ่งไล่ชนคนหรือสิ่งกีดขวาง เช่น เสา รั้ว คอก

น้ำลายไหลมาก
มีฟอง

ซึม ไม่กินอาหาร

เดินเซ
ทรงตัวลำบาก

ตาย
ในเวลาไม่นาน

เมื่อสงสัยว่าป่วย ควรทำอย่างไร

แยกสัตว์ป่วย
ออกจากฝูง

แจ้งเจ้าหน้าที่
ปศุสัตว์ในท้องที่

รอเจ้าหน้าที่
เข้าตรวจสอบ

ไม่เคลื่อนย้ายสัตว์
หากสัตว์ตายไม่ชำแหละ

ไม่ควรชำแหละกิน
เสี่ยงติดโรคถึงชีวิต

รีบแจ้งหากพบสัตว์ป่วยตายไม่ทราบสาเหตุ
ช่วยหยุดพิษสุนัขบ้า

ที่มา : กลุ่มสุขภาพหนึ่งเดียว และความร่วมมือระหว่างประเทศ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

การรับวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

(ก่อนสัมผัสโรค)

ใครควรได้รับบ้าง

สัตวแพทย์/
ผู้ช่วยสัตวแพทย์

อาสาสมัครปศุสัตว์

เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการ

ผู้เลี้ยงสัมผัสสัตว์บ่อย

ประเภทการให้วัคซีน	สูตรฉีดเข้าชั้นผิวหนัง (ID)	สูตรฉีดเข้ากล้ามเนื้อ (IM)
วัคซีนก่อนสัมผัสโรค (Pre-Expose Prophylaxis) สามารถให้ได้ 2 แบบ	0.1 มล. x 2 เข็ม (วันที่ 0) → 0.1 มล. x 2 เข็ม (วันที่ 7)	1 เข็ม (วันที่ 0) → 1 เข็ม (วันที่ 7)

ย้ำ!

หากถูกสัตว์กัด ข่วน
หรือเลียที่บาดแผล

ต้องไปพบแพทย์ทันที

เพื่อพิจารณารับวัคซีน

แม้เคยฉีดวัคซีนก่อนสัมผัสแล้ว

ที่มา : กองสุขศึกษา พยาธิวิทยา และความร่วมมือระหว่างประเทศ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

ความเชื่อผิด ๆ เกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า

กรมควบคุมโรค
DDC กองโรคติดต่อทั่วไป

ลูกสุนัขจะไม่เป็นโรค
ลูกสุนัขก็เป็นโรคได้

สุนัขมีเจ้าของจะไม่เป็นโรค
สุนัขที่มีเจ้าของก็เป็นโรคได้

ถูกกัดข่วนแผลนิดเดียวไม่ต้องฉีดวัคซีน
ถูกกัดข่วนถึงแผลเล็กก็ต้องฉีดวัคซีน

สุนัขที่เป็นโรคจะต้องดุร้าย
สุนัขที่เป็นโรคมีทั้งดุร้าย และเซื่องซึม

สุนัขที่เลี้ยงในบ้านจะไม่เป็นโรค
สุนัข ถึงแม้ว่าเลี้ยงในบ้านแต่ถ้าไม่ฉีดวัคซีนก็เป็นโรคได้

ที่มา : กลุ่มสุขภาพหนึ่งเดียว และความร่วมมือระหว่างประเทศ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

ขั้นตอนการแจ้งและส่งตรวจ
สัตว์ต้องสงสัย

1 พบสัตว์
มีอาการผิดปกติ

2 แจ้งหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้อง

กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน
หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น
หน่วยงานปศุสัตว์ในพื้นที่

3 เจ้าหน้าที่ดำเนินการ
เก็บตัวอย่างและส่งตรวจ

ไม่ควรเก็บตัวอย่างเอง

อาจเสี่ยงติดเชื้อ
และทำให้ผลตรวจคลาดเคลื่อน

ที่มา : กลุ่มสุขภาพหนึ่งเดียว และความร่วมมือระหว่างประเทศ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

ข้อปฏิบัติ

เมื่อพบสุนัขจร และสุนัขที่อยู่ในชุมชน

มีท่าทีสงบ ไม่เข้าใกล้เร็วเกินไป

ไม่วิ่งไล่ ไม่แหย่ ไม่รบกวน

ให้น้ำและอาหารในจุดที่เหมาะสม

อยู่ร่วมกันได้ อย่างปลอดภัย

ไม่จับ ไม่ลูบ ไม่กอด

สนับสนุนการทำหมัน ลดจำนวนสุนัขจร

ไม่ทิ้งขยะหรือเศษอาหาร ในที่สาธารณะ

ที่มา : กลุ่มสุขภาพหนึ่งเดียว และความร่วมมือระหว่างประเทศ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

พบสัตว์สงสัย อย่านิ่งนอนใจ

แจ้งได้ สอบถามได้ เราพร้อมดูแล

- สัตว์มีพฤติกรรมผิดปกติ
- สัตว์ตายแบบผิดปกติ
- สอบถามเรื่องโรคพิษสุนัขบ้า

ช่องทางการติดต่อสอบถาม

แจ้งเหตุ • สอบถามข้อมูล • ให้คำแนะนำ

สายด่วน **1422** กรมควบคุมโรค

หน่วยงานปศุสัตว์ในพื้นที่

ผู้นำชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แจ้งเร็ว ช่วยได้ ปลอดภัย ทั้งคนและสัตว์

ร่วมกันป้องกัน โรคพิษสุนัขบ้า

ที่มา : กลุ่มสุขภาพหนึ่งเดียว และความร่วมมือระหว่างประเทศ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

การรับวัคซีนป้องกัน โรคพิษสุนัขบ้า

หลังถูกสัตว์ กัด-ข่วน

1 ล้างแผลทันที

ด้วยน้ำและสบู่อย่างน้อย 10-15 นาที

2 ใส่ยาฆ่าเชื้อ

เช่น โพรวิโดไอโอดีน

3 ไปพบแพทย์

เพื่อประเมินความเสี่ยงและพิจารณาฉีดวัคซีน

4 รับวัคซีนตามคำแนะนำ

ควรรับวัคซีนหลังถูกกัดทันที

5 ไปฉีดวัคซีนตามนัด

รับวัคซีนให้ครบทุกเข็มเพื่อป้องกันได้เต็มที่

กรณีไม่เคยได้รับวัคซีนมาก่อน

สูตร Modified TRC-ID (2-2-2-0-2)

สูตร ESSEN (1-1-1-1-1)

กรณีเคยได้รับวัคซีนมาก่อน

1. ผู้ที่ได้รับวัคซีนป้องกันก่อนสัมผัสโรค (Pre-Exposure) ครบถ้วนแล้ว
2. ผู้ที่ได้รับวัคซีนป้องกันหลังสัมผัสโรค (Post-Exposure) ครบถ้วนแล้ว หรือได้รับอย่างน้อย 3 เข็ม

กรณีสัมผัสโรคพิษสุนัขบ้า ภายใน 6 เดือน หลังจากได้รับวัคซีนครบถ้วนแล้ว

กรณีสัมผัสโรคพิษสุนัขบ้า เกิน 6 เดือน หลังจากได้รับวัคซีนครบถ้วนแล้ว

ID = ฉีดเข้าชั้นผิวหนัง (Intradermal) IM = ฉีดเข้าชั้นกล้ามเนื้อ (Intramuscular)

หมายเหตุ : Booster regimen ใช้สำหรับผู้ที่มีประวัติการได้รับวัคซีนพิษสุนัขบ้ามาก่อน (ตามข้อ 1-3 ด้านซ้าย) ควรให้วัคซีนโดยบุคลากรทางการแพทย์ตามแนวทางที่แนะนำ

ที่มา : กลุ่มสุขภาพหนึ่งเดียว และความร่วมมือระหว่างประเทศ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

พาสุนัขไปรับวัคซีนเมื่ออายุ 2-3 เดือน
และกระตุ้นซ้ำทุกปีตามคำแนะนำของสัตวแพทย์

ตารางการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าในสุนัขและแมว

	เข็มที่ 1	เข็มที่ 2	เข็มกระตุ้น
กรณีอายุน้อยกว่า 4 เดือน	อายุ 2-3 เดือน	ห่างจากเข็มแรก 2-4 สัปดาห์	ประจำทุก 1 ปี
กรณีอายุมากกว่า 4 เดือน	ทันที		

ที่มา : กลุ่มสุขภาพหนึ่งเดียว และความร่วมมือระหว่างประเทศ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค